

CREDI MUS

NR. 1, 2018

- LES OM:
- PSYKE OG SPIRITUALITET
  - SYDENS ALVOR
  - GIENOPPREISENDE NÅDE

Adresse:
Credimus
Akersveien 16 a, 0177 Oslo
Tlf.: 23 21 95 40
E-post: credimus@nuk.no
ISSN 1503-7959

Utgiver:
Norges Unge Katolikker (NUK)
Akersveien 16 a, 0177 Oslo
Tlf.: 23 21 95 40
E-post: nuk@nuk.no
Web: www.nuk.no

Redaksjonen:
Sofia Theresa Dahl
(redaktør)
Sivert Thomas Ellingsen
Anja Z. Persvold
Snit Ghebriel
Øyvind Johannes V. Evenstad
Sigrid Perpetua Heggveit
Odin Fredrik Rustad
Sofia Theresa Dahl
Ingebjørg Bærø

Layout:
Peter Andreas Voigt

Bidragstyttere:
Alzbeta Uherekova
Christian Hallavard
Nicola Saric
Rebekka Johnsen
Sebastian Peter Salinas Thoresen

Trykk: Møklegaard's Trykkeri AS

Om bladet:
Credimus er et katolsk blad for betalende medlemmer av NUK over 19 år. Andre kan abonnere på bladet for kr. 150,- i året.

Gaver mottas med takk! Konto- nummer 3000 16 91399. Merk innbetalingen med "Credimus".

LEDER

Kjære leser,
Det er meg en glede å presentere året første Credimus-utgivelse. I år blir det kun to utgivelser på trykk, da vi vil få en nettside med månedlige publikasjoner.

Dette nummeret består av et vakkert skrevet mangfold av tekster, som gjenspeiler vår natur og de gleder det er å kjenne Gud. Ikke minst gir den oss en dypere forståelse av den store gaven Gud har gitt oss og som vi i påsken feirer.

Jeg ønsker å takke Sebastian Salinas Thoresen for det gode arbeidet han har lagt ned så langt, og det er meg en ære å få bli redaktør for Credimus.

God fornøyelse.
I Kristus,
Sofia Theresa Dahl

THERESE AV LISIEUX

I høst kommer relikviene av Therese av Lisieux og hennes foreldre til Norden. Den hellige Therese er skytshelgen for misjon, Frankrike, karmelittnonner, blomsterhandlere og blomsterdyrkere. Hennes minnedag er 1. oktober. Hun er en av kirkens mest kjære og kjente helgener.

Den hellige Therese ble født i 1873 i Alençon i Normandie i Nord Frankrike. Hun var den yngste av ni barn. Hennes foreldre Zélie Martin og Louis Martin var begge veldig fromme og hadde følt et kall til ordenslivet da de var unge. Moren til Therese sto for barnas første opplæring i den kristne tro. Faren til Therese ga bort mye penger til kir-

INNHold

<i>Therese av Lisieux</i>	3
<i>Psyke og spiritualitet</i>	5
<i>-Alt henger sammen</i>	7
<i>Polsk artikkel: Skrupler / Skrupły</i>	8
<i>Syndens alvor</i>	12
<i>Gammel tradisjon i moderne innpakning</i>	15
<i>En spasertur i hagen</i>	18
<i>Hvorfor måtte Jesus dø på korset</i>	20
<i>Gjenoppreisende nåde</i>	24
<i>Kommer moralen fra Gud</i>	26

Thereses "lille vei" mot Gud var å være som et barn i hans armer

ken og kirkens veldedige organisasjoner. Han gikk fast i mes- sen og var ofte på pilegrimstur. Da Theresa var 4 år gammel, døde hennes mor. Hennes onkel foreslo at faren og barna skulle flytte til Lisieux og bo hos ham. To av de eldre søstrene til Therese trådte inn i karmelittordenen, og da Teresa var 14 år gammel, ønsket hun også å bli karmelittnonne. Faren sa ja, men karmelittenes ledelse og biskopen av Bayeux sa nei, på grunn av hennes unge alder.

Samme vinter var Therese og Faren i Roma i forbindelse med Pave Leos 50-årsjubileum som prest. Etter å ha vært på mange hellige steder i Roma ble de mottatt i offentlig audiens hos Paven. Da det var Thereses tur til å motta velsignelsen av Paven sa hun "I anledning Deres jubileum, tillat meg å gå inn i Karmel som femtenåring". Paven ble glad og overrasket over dette, men han opprettholdt avgjørelsen til karmelittledelsen og Biskop av Bayeux.

1. Januar 1888 ga biskopen endelig sitt ja til at hun kunne tre inn i karmelittordenen. Den 9. april fikk hun tre inn i klosteret. Hun fikk da navnet

"Therese av Jesusbarnet og Det hellige Ansikt".

De andre nonnene var ikke så begeistret for Therese i begynnelsen. De så på henne som innbilsk og stolt. Therese kjempet en indre kamp og slet med angst for at Gud hadde forlatt henne, men hun klarte å holde fast ved sin "lille vei" i kjærlighet og tro på Gud.

Therese var ikke lærd, men hun hadde lyst til å bli helgen. Dette mente hun alle mennesker kunne bli. For å kunne bli helgen mente hun at botsøvelsene var viktige. Hun brukte et stålkors med skarpe kanter som boret seg inn i huden hennes og laget sår, men fikk forbud mot å bruke dette korset. Etter dette bestemte Therese seg for å la Gud bestemme alt, slik en mor bestemmer hva som er best for sine barn. Thereses "lille vei" mot Gud var å være som et barn i hans armer, og leve for Gud og med Gud i hverdagen. Festdagen for Den hellige Tree- nightet 9. Juni 1895, følte Therese en trang til å ofre seg selv til Gud. Dagene etter dette brukte hun til å skrive ned en lang bønn til Gud.

I 1895, like før påske, fikk The-

rese en blødning som var første tegn på tuberkulose. Hun ble isolert fra de andre, på et av de kaldeste rommet på klosteret, men Therese klaget ikke, og holdt humøret oppe. 8. Juni 1897 ble hun flyttet til klosterets sykestue. En dag i juli sa hun til en av de andre: "Jeg føler at jeg er på vei til å tre inn i min hvile. Men jeg føler spesielt at min misjon skal til å begynne, min misjon som er å gjøre Gud elsket som jeg elsker ham. Ja, jeg vil tilbringe min himmel med å gjøre godt på Jorden"

I begynnelsen av september ble Thereses helse forverret. Hun klarte ikke lenger og bevege seg og smertene ble verre. Hun ønsket å lide for Kristus og lide en martyrdød. Den 30. september 1897 døde hun, bare 24 år gammel. De siste ordene hennes skal ha vært "Min Gud, jeg elsker deg"

Thereses liv ble først kjent etter hennes død, gjennom hennes selvbiografiske skrifter. I 1997 ble hun erklært kirkeleder.

Kilder: Katolsk.no; Therese av Lisieux. En sjel historie, St. Olavs klassikere

PSYKE OG SPIRITUALITET

DET SPIRITUELLE LIVET

Tekst: Snit Ghebriel

Foto: Anja Zawadzka Persvold

EN PSYKOLOGSTUDENTS REFLEKSJONER

■ **Hva er det som gjør at jeg vegrer meg for å skrive? Hva er det som gjør at jeg ønsker å skrive om dette temaet? På sett og vis er det akkurat samme ting: Mangel på kunnskap.**

Jeg vegrer meg for å skrive om to av de viktigste temaene i livet mitt i frykt for at nærme fire år på psykologutdanningen ikke har gitt meg noe grunnlag for å uttale meg om det som handler om menneskesinnet, dets biologiske disposisjon eller sosiale fungering. Samtidig basere jeg mine utsagn om spiritualitet kun på egen erfaring og det lille jeg har rukket å lese ved siden av mengden med pensum på studiet. Jeg prøver meg likevel. Her framstår noen av de refleksjonene jeg har gjort meg i løpet av de siste årene. Kanskje er det noe man kjenner seg igjen i og kanskje er det noe man er totalt uenig i. Det er rom for begge deler.

For om lag et år siden dro jeg fra dominikanerinnene i Langeac, en liten by i Sen-

tral-Frankrike, hvor jeg tilbrakte over et halvt år. Dit kom det en ung dame som skulle tilbringe en ukes tid hos søstrene, en ung dame som det skulle vise seg hadde hatt store psykiske vansker den siste tiden og som hadde hatt disse vanskene med noe varierende trykk over lengre tid. I løpet av uken hun tilbrakte hos søstrene, hadde vi samtaler rundt middagsbordet, og jeg kunne etter hvert ikke holde meg fra å undre hvilke type plager damen hadde. Møtet med den unge damen har brent seg fast i minnet. Vi hadde tidvis gode dialoger, men det gikk etter hvert opp for meg at jeg opplevde at hun ikke var helt i kontakt med virkeligheten. Hvorfor? Fordi hun var kommet til søstrene for å bli frisk fra en dyp depresjon. Det framstår for meg fortsatt konstraintuivt å skulle isolere seg fra omverden, være helt alene med sine egne tanker og å skulle "be seg ut" av en slik situasjon. Var det et mirakel hun ventet på? I mine øyne ville det vært et mirakel om hun ble symptomfri med psykisk helsehjelp.

Er jeg kynisk eller er jeg realistisk? Kanskje er jeg begge deler. Fire år i psykologien har lært meg at det er lite jeg kan. Det vil si det er utrolig mye jeg ikke har lært og det er mye man ennå ikke har kunnskap om. Hva er det da som gjør at jeg er kynisk? Har jeg ikke troen på mitt eget fagfelt? Kanskje er det akkurat det at jeg har det; psykiske plager skal ikke reduseres til noe mindre viktig enn fysisk sykdom – tvert om, det er nært sammenvevd. Kanskje er det nettopp fordi psykiske vansker er så sammensatt og lite avgrenset at min umiddelbare tanke er at man skal være forsiktig med å blande psyke, sinnet, ånden og troen. Min oppfatning er at det kan være lønnsomt å forsøke å isolere psykiske plager for med større sikkerhet å kunne behandle disse med gode resultater framfor at man forholder seg til det som en cocktail av tanker, tro, virkelighet og illusjon.

Man har veldig lite psykologisk kunnskap om hvordan det å ha en tro henger

Som katolikk er vi så heldige at vi har troen til beredskap og kan søke Herren for støtte og styrke.

sammen med psykisk helse. Denne sammenhengen er i mine øyne unektelig, enten man er katolikk, jøde, muslim, buddhist eller har en annen religion eller et annet livssyn. Etter min oppfatning er terskelen for å søke psykisk helsehjelp for høy. Er det fordi det fortsatt er stigmatiserende? Vær i så fall modig! Det kan gi en opplevelse av av-

spenning bare det å ha oppsøkt noen med kunnskap på feltet. Thomas à Kempis skriver i "Kristi etterfølgelse" om å være ydmyk. Jeg tenker det er en styrke å kjenne når man har nådd sin egen grense og å tørre å innrømme at andre kan være mer kunnskapsrike enn oss selv. "Hva er det godt for å være klok om man ikke er god?" Som katolikk er vi så

heldige at vi har troen til beredskap og kan søke Herren for støtte og styrke.

EKSAMEN, GUD, VENNSKAP, NATUREN - ALT HENGER SAMMEN

Tekst: Alzbeta Uherekova

Jeg var på tur etter eksamen. Egentlig ville jeg ikke gå på tur, jeg ville bare klage med hele sjelen og kroppen min på at hele eksamen bare var tull. Jeg hadde lyst til å fortelle til alle at jeg ikke kom til å bestå. Jeg ønsket å synes synd på meg selv. Jeg tenkte at jeg kunne lest mer. Denne gangen var jeg litt irritert på lærerne også. Rett etter eksamen var jeg bare frustrert og helt sikker på at det kun hadde gått dårlig. Det var kaos i hodet mitt. Jeg visste ikke helt hva jeg skulle gjøre. Men det var også en følelse av lettelse som kom etter eksamen. Det var jo ferdig. Nå var det bare å vente til læreren hadde vurdert besvarelsen min. Jeg trengte ikke å gå hjem og lese mer. Likevel var jeg mer trukket mot å dra hjem. Jeg ville gjemme meg på rommet mitt og stirre inn i PC-en min. Det var det jeg ville gjøre. Kanskje ringe søstera mi og fortelle henne hvor dårlig alt gikk. Men jeg gjorde det ikke, jeg gikk heldigvis på besøk til studievenninna mi istedenfor. Hun leste gjennom eksamen min. Hun sa at det sto mye

bra på de fire sidene jeg hadde skrevet og kjeftet på meg: «Det er ikke sånn, at du egentlig har tendens til å undervurdere deg selv mer enn det er nødvendig?» Jeg ble stille og hadde ikke noe å si til det. Det traff meg. Jeg visste at hun hadde rett. Jeg var fortsatt veldig rastløs og ville hjem, men hun foreslo at vi kunne gå en tur sammen. Hun ville gå på en liten tur til Vettakollen og jeg følte at det var det jeg trengte.

Denne turen er ikke vanskelig. Når en kommer seg til toppen i fint vær, er utsikten fantastisk. Den dagen kunne vi se hele Oslo og fjorden. Jeg vet ikke hva det er med sånne fjelltopper, men alt blir mye bedre når man ser landet rundt seg ovenfra. Der kunne jeg puste. Bekymringene mine ble borte for en stund. Der begynte jeg å prate om Gud med studievenninna mi. Jeg kunne igjen takke Gud for alt Han gir meg. I den pausen fra andre ting oppe på Vettakollen var det mye lettere å falle i ro. Jeg dro ikke hjem denne gangen. Jeg ringte ikke søstera mi for å klage på eksamen. Jeg

gikk ikke tilbake til PC-en for å rømme til TV-serier og glemme alt som har skjedd. Denne gangen gikk jeg en tur i naturen med et godt menneske ved siden av meg og det følte bra. Jeg roet meg ned og eksamen hadde plutselig bare blitt til en historie som jeg ikke kunne påvirke og ikke trengte å bekymre meg for.

Jeg er nå tilbake igjen i hverdagen. Eksamen var for en uke siden. Det føles som lenge siden. Jeg er igjen full av bekymringer for ulike ting. Men jeg skal prøve å finne ro og huske at jeg kan finne den igjen på en tur til en fjelltopp, eller kanskje bare ute under et tre, helt alene eller i lag med gode venner. Gud, hjelp meg til å komme meg ut av rommet mitt. Amen.

Tekst: Anja Zawadzka Persvold

Foto: Wikimedia Commons

■ **Jeg har oppriktig fryktet jeg ikke kan motta kommunion fordi jeg pusset tennene mine mindre enn en time før messen. Ofte blir jeg distrahert når jeg ber rosenkransen, og legger merke til at jeg har bedt en Hill deg, Maria uten å tenke meg om. Hva gjør jeg? Jeg ber bønner på nytt, for jeg tenker at den ikke telles. Hva er alle disse tankene som opptar meg? Hvorfor er jeg så engstelig?**

Det er tydelig, jeg sliter med skrupler. Jeg er pinlig nøyaktig og ønsker å være perfekt, dette er viktigere for meg enn å elske Gud, stole på Ham og inkludere Ham hvert øyeblikk av livet mitt. Jeg bryr meg mer om detaljer enn Guds nåde til å helliggjøre meg.

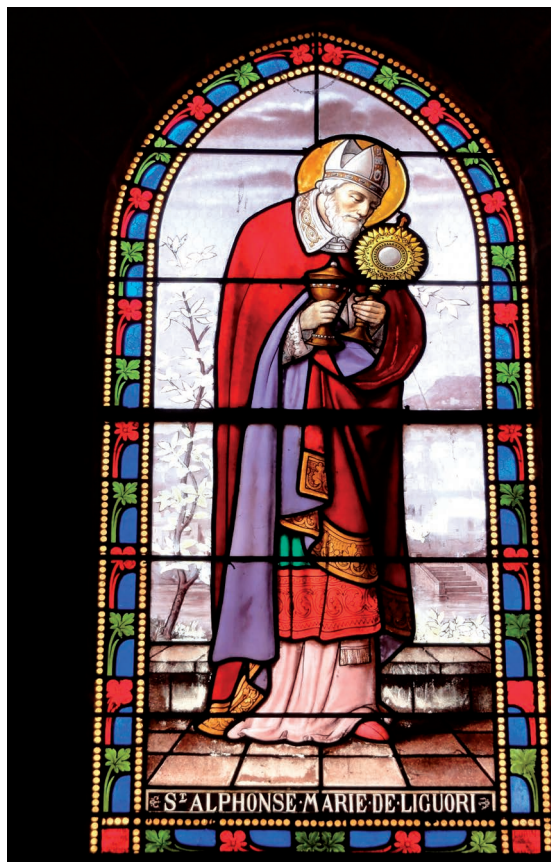
Skruplene bringer ofte med seg frykt og tvil for å ikke leve opp til det Gud ønsker av livet mitt. De får meg til å tro at

helliggjørelsen er en sjekklister uten ende, og gjør meg redd for å ikke være godt nok. Men de gir meg ikke gudsfrykt. Slik lurte Djevelen meg vekk fra Gud, jeg begynner å tro det er min egen evne som er avgjørende for å bli hellig. Det stemmer ikke. Det er Guds nåde som gjør det mulig for meg å bli hellig.

Dette betyr ikke at jeg skal ignorere Kirkens regler. Når jeg er usikker på om jeg kan motta kommunion, kan jeg slå opp i katekismen eller spørre en prest. Når jeg blir distrahert under bønn, kanskje Gud ønsker at jeg skal be for den personen som dukker opp i tankene mine? St. Alfons de Liguori sa: "elsk, og gjør hva du vil".

Jeg bryr meg mer om detaljer enn Guds helliggjørende nåde.

Hvis jeg husker på å elske Gud i det jeg gjør, vil det bli lettere å stole på at jeg gjør Hans vilje.

St. Alfons de Liguori, de skrupuløses skytshelgen

■ **Szczerze powiedziałszy miewałam momenty kiedy martwiłam się, czy mogę przyjąć Komunię Świętą, ponieważ umyłam zęby mniej niż godzinę przed Mszą Świętą. Często jestem roztargnięta, gdy odmawiam różaniec i często zwracam uwagę, że odmówiłam jedno Zdrowaś Maryjo myśląc o czymś innym Co robię? Odmawiam modlitwę ponownie z uczuciem, że była niezaliczona. Czym są te myśli, od których nie mogę się odpędzić? Czego się tak obawiam?**

Najwyraźniej zmagam się ze skrupułami. Nadmierna dokładność i konieczność perfekcjonizmu wydają się być ważniejsze od miłości do Boga. Oddala mnie to od współpracy z Nim w moim życiu. Bardziej

To nie znaczy, że mam ignorować zasady Kościoła. Kiedy nie jestem pewna, czy mogę przyjąć Komunię Świętą, powinnam sprawdzić w katechizmie, czy też zapytać się księdza. W

Bardziej koncentruję się nad detalami, aniżeli uświęcającą łaską Bożą.

koncentruję się nad detalami, aniżeli uświęcającą łaską Bożą.

Zwątpienie często łączy się ze skrupułami. To uczucie wzbudza we mnie niepokój, że nie spełniam woli Bożej. Wówczas zaczynam sobie wyobrazać, że droga do świętości wiąże się z odhaczaniem punktów z niekończącej się listy obowiązków, co powoduje, że nie czuję się wystarczająco dobra. Tymczasem nie wzbudza to we mnie bojaźni Bożej. W ten sposób Szatan odciąga mnie od Boga, przez co zaczynam myśleć, że sama się uświęcę. To wcale się nie zgadza. To tylko łaska Boża może doprowadzić mnie do świętości.

sytuacjach kiedy tracę uwagę podczas modlitwy, może Bóg chce abym oddała w modlitwie osobę, która pojawiła się w moich myślach? Święty Alfons z Ligurii powiedział: „kochaj i rób, co chcesz”. Kiedy będę pamiętać o miłowaniu Boga we wszystkim co robię, ułatwi mi to czynienie Jego woli.

St. Johannes katolske bibelskole

Et år med fellesskap og fordypning

Ønsker du et annerledes år ...

... der du kan fordype deg i katolsk tro og praksis i et godt sosialt miljø? Da er St. Johannes katolske bibelskole noe for deg!

Fra høsten 2019 åpner vi Nordens første katolske bibelskole, i St Franciskussøstrenes klosteranlegg på Marias Minde like utenfor Bergen sentrum.

HER KAN DU

- Studere et år i fellesskap med andre katolske unge
- Få ledertrening innenfor barne- og ungdomsarbeid
- Lære mer om Kirken og Bibelen på studiereiser til Roma og Israel
- Få kjennskap til Kirkens omsorgsarbeid
- Fordype deg i troens personlige og mystiske dimensjon
- Få innføring i katolsk etikk og filosofi

Studieåret på bibelskolen vil gi deg rom for personlig modning i et pulserende skolemiljø, der Kirkens dags- og årsrytme danner pulsslagenene.

Mer informasjon på bibelskole.katolsk.no

SYNDENS ALVOR

Tekst: Rebekka Johnsen
Foto: Wikimedia Commons

■ ***“Ikke enhver som sier til meg: “Herre, Herre! skal komme inn i Himlenes rike, men den som gjør min Himmelske Fars vilje.”
Matteus 7,21***

Vi kommer ikke unna at Gud er en dommer, men han er ikke en hvilken som helst dommer. Gud er en rettferdig dommer (2 Tim 4,8), full av barmhjertighet, nåde og tilgivelse for de som oppriktig angre sine synder og forlater sitt “gamle menneske” (Rom 6,6).

Ved hjelp av samvittighetsransakelse kan vi finne ut om vi bevisst eller ubevisst har syndet i “tanker, ord, gjerninger og forsømmelser”, som vi også nevner i vår felles syndsbe kjennelse under messen. Allikevel kan det være lurt å sitte for seg selv og skrive ned det man har gjort galt (ved hjelp av et skriftespeil), og finne ut hva

man kan gjøre for å hindre at man faller tilbake til gamle synder. Når man er forberedt, kan man skrifte til presten som i Kristi sted vil gi oss en botsøvelse (f.eks. bønn) for å komme nærmere Gud igjen.

For mange år siden sa en eldre katolsk tenåringsjente at hun ikke følte noe dårlig samvittighet når hun hadde syndet. Det virket ut som om hun ikke hadde forstått syndens reelle alvor. Kanskje hun hadde glemt Jesu lidelse for vår skyld på Golgata. Hver synd er det samme som å hamre en spiker i Jesu føtter eller hender, sette tornekrone på hans hode, spyttede han i ansiktet og spotte hans navn eller stikke et spyd i hans side. Vi er alle syndere og skyldige i Jesu korsfestelse, og hadde det ikke vært for Guds uendelige nåde og tilgivelse, ville vi alle ha kommet til kort.

Men hva skjer hvis vi ikke angre på våre synder, eller ser at det vi gjør er synd? Kan man leve i konstant synd

og likevel kalle seg selv for kristen? Kan man plukke ut det som passer for en i Bibelen for så å vrake resten, og samtidig tro at man fortsatt er blant Guds utvalgte? Tør vi virkelig å ta den risikoen?

Som det står skrevet: "For syndens lønn er døden, men Guds nådegave er evig liv i Kristus Jesus, vår Herre" (Rom 6,23). Gud har gitt oss et valg. Ønsker vi å fortsette med å leve et liv som kan

føre oss til fortapelsen, eller ønsker vi å åpne opp våre hjerter, korsfeste vårt gamle menneske og følge Jesus til livets port? Vi må ta oss i vare slik at våre navn forblir skrevet i livets bok, og

ikke blir kastet i ildsjøen (Åp. 20,15).

Hva skulle være hensikten med Jesu død og oppstandelse, med hans sonoffer, dersom helvete ikke eksis-

Ved hjelp av samvittighetsransakelse kan vi finne ut om vi bevisst eller ubevisst har synden

terte - som noen kristne og mange ikke-kristne hevder. Hvorfor skal vi angre våre synder hvis alle kommer til Himmelen? Selv de som ikke tror på helvete, har ingen problemer med å si: "Dra til Blokksberg" til en de ikke liker. I det ene øyeblikket viser underbevisstheden dem at helvete eksisterer, selv om de vanligvis blokkerer den tankegangen.

Mange mennesker, inkludert enkelte kristne, fornekte tanken om helvete i sitt sinn. Kanskje gjør de det fordi de ikke orker å forstå alvorret i å fornekte Gud og hans Ord. Djvelen tror på Guds eksistens og frykter den dagen Jesus kommer tilbake, for da vil han bli kastet i sjøen med ild og svovel med sine falske profeter, demoner og gudsfornektene - hvor de vil bli pint dag og natt til evig tid. (Åp. 20,10).

Hvis vi tror at Bibelen er Guds hellige, evige og urokkelige ord, vil vi også forstå at det er en grunn til at helvete nevnes oftere enn Himmelen i Bibelen. Helvete finnes, og Gud advarer oss flere ganger mot å bli slaver av syn-

den. Gud er i stand til å bryte lenkene for alltid, og formaner oss av kjærlighet for å redde så mange sjeler som mulig til Himmelen, men han kan ikke tvinge oss. Vi må komme selv av egen fri vilje og være villige til å forlate vårt gamle, syndige liv. Hvis vi ikke er villige til å ta avstand fra syndene, har vi heller ikke gitt vårt hjerte oppriktig til Gud, og da kan man risikere å bli møtt med denne mottakelsen på dommens dag: "Sannelig sier jeg dere: Jeg kjenner dere ikke!" (Matt 25,12).

"Størst av alt er kjærligheten", er det mange som sier. Og det er helt riktig, men det vil ikke si at man skal utfordre Gud og se hvor langt man kan tøy strikken før den ryker. I dag er det mange som beveger seg faretruende nær "fjellkanten", bevisst eller ubevisst, for å se hvor langt de kan gå og samtidig kalle seg selv for kristne - istedenfor ydmykt å ransake sin sjel, bekjenne sine synder og vokse i troen på Gud.

Men hva kan vi gjøre for å komme nærmere Gud? Noen har kanskje fått med seg Nineveh-aksjonen, som fokuserer på individuelle faste rutiner

med bønn, bibellesning, faste, messegang, veldedighet og fysisk trening i forberedelse til fastetiden. En av nøklene for å komme nærmere Gud er å opprette faste rutiner hver dag hvor man setter av tid til Gud hele året rundt (med særlig fokus på bønn og faste som et viktig våpen mot djvelen).

Fastetiden er en fin mulighet for oss til å komme tettere inn på Gud hvor man blant annet kan gi avkall på noe til ære for ham. Ved å ta avstand fra ting man er glad i, vil man også kunne klare å løsrive seg fra ting man er avhengig av. I fastetiden kan man be korsveiene alene eller sammen med en gruppe mennesker på fredager i kirken - som vil hjelpe oss til å forstå vår egen synd og Jesu lidelse bedre.

"Å, la aldri noensinne
Korsets tre meg gå av minne,
Som deg, frelsens fyrste bar!
Men la kors og død og smerte
Tale, rope i mitt hjerte
Hva min frelse kostet har!

(Sang: Naglet til et kors på jorden)

GAMMEL TRADISJON

Tekst: Christian Hallvard
Dahl Nielsen
Bilde: Nikola Saric

I MODERNE INNPAKNING

■ Helt siden begynnelsen har kristne uttrykket troen sin gjennom kunst. Tradisjonen tilsier at Evangelisten Lukas var den første ikonmaleren ved at han avbildet Jomfruen og Jesusbarnet. Han har derfor blitt anerkjent som kunstneres skytshelgen, og i senmiddelalderen ble det dannet flere kunstakademier under hans beskyttelse.

Ikonet skiller seg fra andre bilder ved at de er to-dimensjonale representasjoner av det hellige. Vanlige motiver er Jesus Kristus, helgenene, englene, viktige bibelske hendelser eller andre viktige begivenheter i Kirkens historie. De er spesielt populære blant ortodokse og orientalsk-katolske kristne. I nyere tid har dog interessen for ikoner spredd seg blant hele Kristenheten, og de finnes i mange hjem verden over.

Kristus Pantokrator. Voksmaleri, 6. Århundre, 84 x 46

BLI MED PÅ OLSOK-FESTIVALEN

Fredag 27. juli starter festivalen med at vi vandrer siste del av pilegrimsleden fra Heimdal sammen med pilegrimene på NUK sin pilgrimtur som har gått over Dovre. På festivalen møtes unge katolikker fra hele Skandinavia til både kulturelle og åndelige aktiviteter i Trondheim.

Lørdagen starter med at vi skal ha forskjellige workshops som økumenisk sanggruppe, videoredigeringskurs og mange flere. Der etter tar vi turen ut til

Stiklestad, hvor vi blant annet skal feire pontifikal messe ved Biskop Bernt Eidsvig. På kvelden blir det scene med underholdning av mange slag. Det er også mulig å spørre om å få fremføre et nummer om det er noen som ønsker det!

På søndagen kommer festivalens høydepunkt med katolsk messe i Nidaros! Bli med og la oss sette preg på byen under Olavsfestdagene 2018!

Ankomst kveld 27. juli
Avreise morgen 30. juli
Deltakeravgift: 750 kroner, gjelder også DUK og SUK (1150 kroner for ikke-medlemmer)
Sted: Trondheim
Påmelding: 6. juli

Kristen kunst har vært både en viktig identitetsmarkør innad, samt et medium for evangelisering utad – gjennom historien. Pave Gregor I (ca. 590-604) hadde følgende å si i et brev til Biskop Serenus av Marseilles om bildets oppdragende rolle: «Slik leseren lærer gjennom skrift, presenterer bildet lærdom for be-skueren. I det kan selv den uvitende forstå hva som er til etterfølgelse, gjennom bildet kan analfabeten lese». Analfabetisme er heldigvis ikke like utbredt i våre dager, men det vil alltid finnes dem som har lesevansker. I tillegg har selv de mest beleste samfunn en betydelig andel analfabeter blant dem, nemlig deres barn. Ikoner handler likevel om mer enn trosopplæring, de løfter også sinnet fra jordiske til himmelske anliggheter.

Johannes av Damaskus skrev at «vi blir ledet til kontemplasjon av det guddommelige og åndelige gjennom synlige ikoner». I tillegg blir vi inspirert til å etterligne helligheten til de avbildede, ved at deres liv og gjerninger holdes i minne gjennom ikonene. Tillat meg å dele mitt all-time favorittikon:

Ordet «Pantokrator» er gresk og betyr Allhersker. Bildet uttrykker den kristne tros sentrale virkelighet; verdens Skaper og Hersker ble i sin guddommelige majestet kjødeliggjort og dermed synlig for oss i Jesus Kristus, vår frelser. Hva er det som gjør ikonet interessant, utover at det er et vakkert kunstverk? For det første er det av historisk betydning, da det er en av de eldste avbildningene man kjenner til. Ikonets oppbeva-

ring i det avsidesliggende Katarinaklosteret (ved foten av Sinai-fjellet) skånet det nemlig fra ikonoklastenes herjinger. For det andre har ikonet en slående likhet med likkledet i Torino(!). Sist men ikke minst har bildet stor betydning på egen hånd: det formidler flere teologiske sannheter, nærmere sagt - en korrekt Kristologi.

Det mest slående med dette arbeidet er hvordan det får frem Jesu to naturer - Gud og menneske. Kristi ansikt virker sammensatt av to halvdelar (forsøk å holde over ett av dem) som uttrykker ulike følelser; på siden med Evangeliet er Herrens ansiktsuttrykk strengt og alvorlig - Gud fremstilles som en altseende dommer med et blikk som gjennomborer våre hjerter. Den andre siden er mildere og av-

slappet, her vises Menneskesønnen som frelser både med velsignelsestegnet og med blikket rettet opp mot himmelen.

Dette er både visdom og skjønnhet, samlet i ett kunstverk.

Tradisjonell oppblomstring
Selv om det går kaldt nedover ryggen på mange av oss bare man hører ordene «moderne kunst», er det ingen grunn til fortvile over tingenes tilstand. Ikonene er ikke bare relikvier fra fordums tid, det er også en kunstform flere håndverkere har begynt å engasjere seg med. Se for eksempel hvordan det klassiske martyrikonet møter moderne maleteknikk i Nikola Sarićs *Hellige Martyrer fra Libya*. Det makabre innholdet man er vant til å se dokumentert gjennom kameralinsene på nyhetene gir oss et helt annet inntrykk i dette formatet. I sine siste øyeblikk har martyrene blikket festet på Kristus, som ønsker dem velkommen inn i sitt Kongedømme. Sarić kombinerer de synlige realitetene

med de usynlige realitetene på en måte som inviterer til bønn.

Ifølge den kristne billedhuggeren Jonathan Pageau står vi rett ovenfor en oppblomstring av tradisjonell og liturgisk kunst, og denne begrenser seg ikke til ikonmaleriet. Kunstnere over hele verden er i ferd med å gjenoppdage det rike symbolspråket som finnes i den kristne kulturarven, og kombinere det med

samtidens virkemidler. Blant sjangrene som blir revitalisert finner man f. eks. kirkearkitekturen og kirkekorsangen. For videre utforskning av emnet vil jeg anbefale hele foredraget til Pageau, som går under tittelen «Sacred art in secular terms» på YouTube.

Tekst: Sebastian Peter Salinas Thoresen
Foto: Wikimedia Commons

EN SPASERTUR I HAGEN

Jeg er blitt gjort oppmerksom på noe i historien om fallet i hagen nylig. Jeg har vært vant til å tenke meg at Eva var alene da hun lot seg forføre av slangen, løgnens far. Jeg har også hørt syndefallet blitt kalt "Adams synd," uten at jeg egentlig har vært klok på hvorfor Eva blir utelatt i denne vendingen. Hvor er det Adam befinner seg når hans kjæreste settes på prøve? Hvis man ser nøye på teksten, finner man svaret i en bisetning:

Nå fikk kvinnen se at treet var godt å spise av og en lyst for øyet – et forlokkende tre, siden det kunne gi innsikt. Så tok hun av frukten og spiste. Hun ga også til mannen sin, som var sammen med henne, og han spiste. (Genesis 3, 6)

Adam var altså sammen med sin kone mens hele samtalen med Djevelen fant sted. Bli det riktig å kalle det Adams synd? Er det ikke Eva som bryter et av Guds forbud, og hva er det egentlig Adam gjør feil her?

Adam gjør urett mot det påbudet Gud gir menneskene

i Genesis 2, 15-17. Gud gir dette påbudet før han forbyr dem å spise av kunnskapens tre: Han påbyr mennesket å passe godt på alt som lever i hagen, og så forbyr han mennesket å spise av treet til kunnskap om godt og ondt. Det er først etter dette at Gud skiller urmennesket til mann og kvinne. Dette er altså bud som den bibelske forfatter mener like fullt gjelder mann og kvinne. Det er først etter disse budene gis, at Gud sier mennesket ikke burde være alene, men trenger en hjelper, nettopp for å gjøre det arbeidet som Herren satte det til i Eden. Etter Gud sier dette, lar han mennesket prøve å finne en hjelper som passer til seg selv.

Mennesket gir navn til alle dyrene, men en lik seg selv finner mennesket altså ikke - ikke før Gud gjør en spesiell inngripen. Og det er i denne forvandlingen at vi kan skimte to ting som er svært betydningsfullt for menn: For det første er mannen til "før kvinnen," fordi han nevnes først, (se 1 Tim 2, 13) og for

det andre: mannen finner seg selv igjen i kvinnen, en lik ham selv. Hun er ikke bare en lik ham, men hun får altså mannen til å uttrykke de første ordene fra menneskemunn i Bibelen, den første takkebønnen til Gud.

La oss ta det første først: mannen er skapt først, og bærer derfor et nærere slektskap til støvet som det ble blåst livspust i. Skapelsen av kvinnen kan derfor forstås som en "foredling" av mannen, fordi hun blir én del mindre støv, og én del mer livspust enn mannen. Dette leder umiddelbart til det andre poenget, kvinnens nærhet til Guds pust - det vil si: Guds Ånd - krever at mannen går utover seg selv. Mannen Adam må finne opp menneskelig tale for å imponere Eva, så å si. Han må ut av det kjente, og inn i det nye. Og så, i dette forsøket på å imponere henne, ser vi at mannen blir den første til å tale. Men lar hun seg imponere?

Dersom vi vender blikket tilbake til Fallet, ser vi at Eva i hvert fall lar seg imponere

av løgnens far; en fare Adam har visst om, fordi mennesket også ga navn til slangen. Allikevel gjør han ingenting, han står bare og ser på mens Eva blir fristet av slangen. Når de så har spist, skammer de seg og de dekker seg for hverandre, men mannen skammer seg dobbelt, fordi han burde vært der for henne, han som skal være "den første."

Hva er så den typiske feilen for mannen? Gud antydte det da han bød mannen å arbeide i sitt ansikts sved alle sine dager. Adam gjorde ikke det han bli satt til, og han unngikk sine plikter overfor Eva. Derfor sier hun også at hun fikk barn ved Herrens hjelp, fordi Adam ikke gjør sitt. (Gen 4, 1) Moralen blir denne: Spenn beltet om livet som en mann,

(Job 38, 3) og gjør alt Gud påbyr: ta vare på det Gud gir deg ved sin spesielle inngripen i ditt liv. Brødre, kast ikke bort tiden, og vær våkne! (1 Pet 5, 8-9)

Bibelsitater: Bibelskapets Bibel 2011

HVORFOR MÅTTE JESUS DØ PÅ KORSET?

Hver søndag bekjenner vi det følgende om Jesus i messen: «For oss mennesker og for vår frelses skyld steg han ned fra himmelen.» Vi hører også at Jesus døde for våre synder, men hvorfor måtte Gud bli et menneske og dø på et kors for at vi skulle bli frelst? I påsketiden er det godt å reflektere litt over dette store mysteriet.

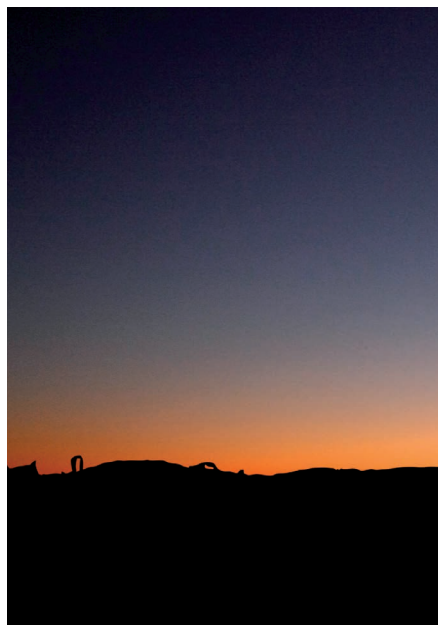
Paulus oppsummerer Kristi livsverk med disse ordene: «Kristus Jesus kom til verden for å frelse syndere, og blant dem er jeg den største» (1 Tim 1,15). Selve navnet Jesus – som betyr «Herren frelser» – gir oss en pekepinn på hvorfor Gud ble menneske i det som kalles den hypostatisk forening, som vil si at den guddommelige og den menneskelige naturen ble forenet i én person: «Ordet ble menneske og tok bolig iblant oss» (Joh 1,14). Jesus

kom altså for å frelse oss, men hvorfor trenger vi å bli frelst? Vi må begynne med arvesynden. Paulus skriver at «alle har syndet og mangler Guds herlighet» (Rom 3,23), og Kirken lærer at vi som mennesker etter syndefallet er født med en fallen natur, for «ett menneskes fall ble til fordømmelse for alle mennesker» (Rom 5,18). Da Adam og Eva lot seg friste av djevelen til å gjøre opprør mot Gud, ble det opprinnelige forholdet mellom Gud og menneskeheten ødelagt. Siden den gang har en tilbøyelighet til synd – såkalt konkupisens – blitt videreført fra slektsledd til slektsledd: «Ja, med skyld ble jeg født» (Sal 51,7).

Men alt håp var ikke ute. Da Gud felte dommen over våre første foreldre, ga han dem også sin trøst med et løfte om en frelser som skulle komme. Han sa til slangen: «Jeg vil sette fiendskap mellom deg og kvinnen, mellom din ætt og hennes ætt. Den skal ramme ditt hode, men du skal ramme dens hæl» (1 Mos 3,15). Dette blir kalt «proto-evangeliet», fordi det utgjør en pro-

feti om Jesus Kristus og hans seier over djevelen på korset. Djevelen trodde at han hadde vunnet over Frelseren da han ble korsfestet, men dette var bare et «bitt i hælen» for Jesus, som beviste sin overlegenhet ved å stå opp fra døden.

Gjennom synden fikk djevelen en form for herredømme over mennesket: «Vet dere ikke at når dere går i tjeneste hos noen og adlyder ham, da blir dere hans slaver?» (Rom 6,16). I Det nye testamente blir djevelen til og med omtalt som «denne verdens fyrste»

(Joh 12,31), uten at det betyr at Gud har mistet sin allmakt. Gud gir oss et fritt valg og tillater at vi lar oss fange av den onde, men for kirkefedrene var det et viktig poeng at Jesus har «kjøpt oss tilbake» fra djevelens trelldom. Han «ga seg selv som løsepenge for alle» (1 Tim 2,6).

Den hellige Gregor av Nyssa (ca. 335-395) illustrerte Kristi seier ved hjelp av denne lignelsen: Djevelen er lik en stor fisk som blir fristet av «agnet» – som er Kristi menneskelige natur – til å angripe Jesus med alle mørkets krefter. Det er

på ingen måte sikkert at djevelen var klar over hvem han hadde å gjøre med. Legg merke til hvordan han snakker til Jesus i ødemarken: «Er du Guds Sønn, så ...» (Matt 4,3). Før han visste ordet av det, satt djevelen fast på «kroken» – som er Kristi guddommelige natur. Paulus skriver: «Denne visdommen har ingen av verdens herskere kjent. Hadde de kjent den, ville de ikke ha korsfestet herlighetens Herre» (1 Kor 2,8).

Men dette kan umulig være det eneste aspektet av frelsen, for det er ikke djevelen

vi har syndet mot. Fra Paulus' andre brev til korinterne vet vi at «det var Gud som i Kristus forsonte verden med seg selv, slik at han ikke tilregner dem deres misgjerninger» (2 Kor 5,19). Ordet forsoning betyr at det opprinnelige forholdet mellom Gud og menneskheten, det forholdet som den gamle Adam hadde ødelagt, blir gjenopprettet av Jesus Kristus – som er «den nye Adam». Den hellige Augustin av Hippo (354-430) skriver at hvis våre første foreldre ikke hadde syndet, ville ikke Menneskesønnen ha kom-

met. Det er derfor vi kan synge under påskevigilien: «Å, salige synd (o felix culpa) som vant oss så stor en gjeløser!» Vi leser at «Guds vrede åpenbares fra himmelen over all ugudelighet og urett» (Rom 1,18), men et ærlig og oppriktig offer kan blidgjøre Herren. De gamle israelittene ofret både dyr og avling til Gud for å ta vekk skylden som folket hadde pådratt seg, og dette ble båret fram av prestene i tempelet. Etter syndefloden bar Noah fram et offer, og da Gud kjente den «behagelige

duften» fra offergaven, sa han: «Jeg vil aldri mer forbanne jorden for menneskets skyld» (1 Mos 8,20). Det samme uttrykket blir brukt om Kristi død på korset: «Kristus elsket oss og ga seg selv for oss som en offergave, en velluktende duft for Gud» (Ef 5,2).

I Hebreerbrevet står det at Jesus Kristus var både øversteprest og offergave: «Han trenger ikke, som andre øversteprester, å bære fram offer hver dag, først for sine egne synder og så for folkets. For offeret har han båret fram

én gang for alle da han ofret seg selv» (Hebr 7,27). Hver påske måtte israelittene dessuten ofre et lytefritt lam, for at lammets blod skulle verne dem fra Guds vrede. Jesus er «Guds lam, som tar bort verdens synder» (Joh 1,29). Som Gud, av samme vesen som Faderen og Den Hellige Ånd, er han også den som mottar dette offeret.

Det er altså klart at Jesus ofret seg selv til Gud for at vi skulle bli forsonet med ham. Johannes skriver at Jesus er «en soning for våre synder, ja, ikke

bare for våre, men for hele verdens» (1 Joh 2,2). Ordet soning betyr tilfredsstillelsen av et krav (satisfactio) eller godtgjørelsen av en misgjerning. Hvis soningen ikke blir utført av den skyldige, men av en annen i hans sted, kalles det «stedfortredende soning» (satisfactio vicaria). Jesus Kristus ble til stedfortredende soning for hele menneskeheten gjennom sin lidelse og død. Som han sier: «Jeg gir livet mitt for sauene» (Joh 10,15). Men hvorfor kunne vi ikke sone for vår egen skyld?

Den hellige Anselm av Canterbury (ca. 1033-1109) forklarer det på denne måten i sitt kjente verk om forsoningen: Menneskeheten har pådratt seg en uendelig stor gjeld til Gud ved å synde mot ham. Siden det er vi som har skylden, er det mennesket som må betale gjelden. Men siden gjelden er uendelig stor, er det bare Gud som kan betale den. Den eneste løsningen på dilemmaet er at gjelden blir betalt av en person som er både guddommelig og menneskelig – og som i kraft av dette kan fungere som bindeledd.

Derfor skriver Paulus at det er «én mellommann mellom Gud og mennesker: mennesket Kristus Jesus» (1 Tim 2,5).

Det er mulig å skille mellom den «objektive» og den «subjektive» forsoningen. Den objektive forsoningen er det verket som Kristus, vår Forløser, gjorde på korset til hele verdens frelse. Den subjektive forsoningen er måten Guds nåde tilkommer oss på, i kraft av Jesu Kristi fortjenester. Uten guddommelig nåde kan vi ikke utrette noe, for «det er Gud som er virksom i dere» (Fil 2,13) og «uten meg kan dere ingen ting gjøre» (Joh 15,5). Men for at denne nåden skal komme oss til gode, må vi også samarbeide med den – eller i det minste ikke motsette oss den.

Kristi fortjenester kan komme oss til gode gjennom visse «kanaler» som vi kaller sakramenter. Sakramentene er synlige tegn, innstiftet av Kristus, hvorigjennom nåde formidles til våre sjeler; først og fremst i dåpen og skriftemålet, for det er her vi mottar den helliggjørende nåden som frelser oss fra synden og døden. Den ka-

tolske apologeten Jimmy Akin har skrevet en hjelpsom oppsummering av det som kreves

**Jesus Kristus var
både øversteprest
og offergave**

for å bli frelst: «Vi må angre, tro og bli døpt. Hvis vi faller i dødssynd må vi angre, tro og gå til skrifte. Så enkelt er det – i hvert fall når vi holder oss til det grunnleggende.»

Når vi tenker på Jesu lidelse og død i denne påsketiden – og i hver eneste messe, hvor hans ene offer blir framstilt for Faderen på nytt – kan vi prise oss salige for at Gud i enestående miskunn har gitt oss sin Sønn til vår soning, «for at hver den som tror på ham, skal ha evig liv» (Joh 3,16). I dette er det også et eksempel til etterfølgelse: «Ingen har større kjærlighet enn den som gir livet for vennene sine» (Joh 15,13).

GJENOPPREISENDE NÅDE

Hva er nå det aller viktigste vi kan forstå om kristendommens aller viktigste hendelse? Gi meg et forsøk.

Blant sketsjene i Life of Brian er det én, som går ut på at noen er kommet fem minutter for sent til ett av Jesu mirakel. Hensikten var, slik skuespilleren fra Monty Python selv har uttalt, å få seeren til å ta i betraktning det at avstanden til å ha sett ett av Jesu mirakler, om man så er kommet 5 minutter eller 2000 år «for sent», er akkurat den samme. Alle vi forsøntkommere er overlatt til troverdigheten til dem som fikk se mirakelet med egne øyne. (Noen vil nå henviser til utallige andre bekræftelser Kirken kan sies å få daglig, og gjennom Kirkens historie hvor mange det er som er blitt utvalgt til å bli innlemmet i antallet av dem som selv har sett den oppstandne Guds sønn. Men

la oss fokusere strengt på selve oppstandelsen.)

Åpenbart nok var jeg heller ikke der, da Jesus vendte tilbake for å vise sine stigmata for Tomas, eller ved pinse da Helligånden kom over disiplene og en stor folkemengde i Jerusalem. I motsetning til dem som kom fem minutter for sent, kan jeg ikke bare spørre den første jeg møter, og få et svar på om mannen Jesus virkelig er stått opp fra de døde fra en eller flere personer, som er nødt for å være like sikre på sitt svar om at Jesus er oppstanden som at de enten høstet vindruer dagen i forvegen, solgte ull til Kleomarkos' tjener, eller hva enn det måtte være de ikke kunne finne på å benekte. Men selv om det er vanskeligere for meg å komme inn i dette fellesskapet av dem stoler på Jesu oppstandelse på denne måten, sammenliknet med mannen som kom fem minutter for sent, er deler vi en felles grunnmur i vår tro på den oppstandne Messias.

Når vi oppsøker kirken i påsketiden så vel som ellers

i året, er det for å komme nærmere Jesus selv, men ikke bare fysisk, slik Han er der i messen, men også på en konkret mental måte, idet vi kan komme stadig nærmere den kjeden av personer som har overlevd disse vitnesbyrd, disse selvsyn. For den som må minnes om det, var disiplene i den ytterste villrede og fortvilelse om Jesu død. Det var en slagen stemning. Men Gud hadde ikke reist seg en sønn på jord utelukkende for egen fornøyelse. Så sterk er Guds ønske om å redde alle mennesker i denne falne verden fra fortapelse at den hengivelse som var demonstrert gjennom Kristus, ble enda en gang synlig som Helligånden for disiplene og de mange i nærheten. Gud gjenreiste disiplenes håp og tro – deres hjerter.

Denne oppreisning er oppstandelsen slik vi kan kjenne den, slik vi bør lengte etter å kjenne den. Det er ikke mange, selv blant dem som kaller seg kristne, som tror helt og uten for-

behold på oppstandelsen, og det er derfor vanskelig for de fleste som leser dette å søke kunnskap om oppstandelsen på en slik måte – selv om man aldri må oppgi å lete og oppsøke disse. Men som evangeliet etter Johannes beretter, er Jesus kommet for kosmos' frelse – ikke bare menneskene som noe isolert. Et stort antall kristne med gjenoppreiste hjer-

ter har derfor også lagt hele sine liv i å videreformidle denne oppreisning, frelsen gjennom det som opphøyer den Kristelige menneskelighet og oppflammer hjertene til å kjenne Guds pakt og lov i seg.

Slutt derfor å bruke tid av din dag på å lytte til musikk som forherliger alt annet enn hva Jesus levde, døde

og oppstod for. Netflix. TV. Din tid på jorden overhodet. Og hvis du kaller dette «å leve livet», da bør du spørre deg selv om det er et slikt liv Guds sønn lot seg korsfeste for.

KOMMER MORALEN FRA GUD?

Tekst: Sivert Thomas Ellingsen
Bilde: Wikimedia commons
Anja Zawadzka Persvold

Dette spørsmålet – spørsmålet om Gud er garantisten for fakta om hva som er riktig og galt – fikk sine femten minutter i den norske offentlighetens rampelys i fjor høst, etter at Misjonssambandets Espen Ottosen utløste en debatt med en Aftenposten-kronikk der han argumenterte for at «de som avviser Gud, får problemer med å fastholde en objektiv moral, at noe alltid og overalt er forkastelig».

Ottosens påstand er en påstand innen meta-etikk, altså den grenen av etikken som ikke befatter seg med spørsmål om hvilke handlinger som er riktige og gale, men med mer generelle og abstrakte «meta-spørsmål» om moralske fakta – hvorvidt de i det hele tatt finnes, hva de i så fall har sitt grunnlag i, og så videre. La oss derfor gi navnet guddommelig meta-etikk, eller bare GME, til synet om at moralen kommer fra Gud, at moralske fakta har sitt grunnlag i Ham.

De fleste ville nok si seg uenige med Ottosen, vanligvis ganske enkelt fordi de ikke tror på Gud eller ikke tror at det finnes moralske fakta. Men det finnes også flere mer konkrete innvendinger mot GME. Her skal jeg ta for meg – og besvare – tre av disse innvendingene.

«God-uten-gud»-innvendingen. Dette er et temmelig tullete og åpenbart dårlig argument, men det er også såpass utbredt at det fortjener et svar. Innvendingen tar utgangspunkt i at man ikke trenger å tro på Gud for å handle

moralsk riktig, og tolker dette som en grunn til å avvise GME. I nyere polemikker, for eksempel Richard Dawkins' *The God Delusion*, har det ofte tatt form av et retorisk spørsmål: «Hvis du sluttet å tro på Gud her og nå, ville du da plutselig begynt å voldta og drepe i hytt og pine?»

Dette argumentet feiler fordi det forveksler en oppfatning om hva moralske fakta har sitt grunnlag i (som er hva GME faktisk er) med en oppfatning om hvordan vi kan vite moralske fakta eller hvordan vi kan bli motivert til å handle moralsk. GME påstår på ingen måte at bare de som tror på Gud kan kjenne til moralske fakta eller bli motivert til å handle moralsk. Kunnskap om en bestemt ting er helt generelt fullt mulig selv når vi mangler kunnskap om grunnlaget eller forklaringen til den tingen. Jordens døgn- og sesongrytme er for eksempel delvis bestemt av Solens gravitasjonelle tiltrekning, men lenge før vi visste noe om hvordan tyngdekraften fungerer, visste vi godt at natt blir til dag og vinter blir til vår. Vi

visste til og med disse tingene selv om vi ofte godtok forklaringer på dem som vi nå vet at ikke stemmer. På samme måte er det også fullt mulig å vite moralske fakta selv om man er feilinformert eller uinformert om hva disse faktaene har sitt grunnlag i. Selv hvis GME stemmer, følger det derfor ikke at kun de som tror på Gud eller godtar GME kan vite forskjell på rett og galt. Eutyfron-dilemmaet er oppkalt etter en av Platons dialoger, der det ble fremlagt for

første gang. I sin opprinnelige form høres det ut omtrent som dette: «Elsker gudene det de elsker fordi det er godt, eller er det godt fordi gudene elsker det?» Dette spørsmålet synes å antyde en utfordring mot GME så vel som mot gammelgresk flergudsdyrkelse, av følgende grunn. Hvis vi vil påstå at moralen kommer fra guddommelige befalinger, må vi tilsynelatende påstå én av to ting: Enten har disse befalingene sitt utgangspunkt i en eller annen ytre moralsk stan-

dard (slik at – for eksempel – Gud befaler oss om å ikke drepe fordi det alt var galt å drepe, selv før Gud befalte oss om å ikke gjøre det) eller så har de ikke det (sånn at – for eksempel – det er galt å drepe ene og alene fordi Gud har befalt oss om å ikke gjøre det). Men begge disse mulighetene er fatale for GME. Velger vi den første, synes det å følge at moralen ikke kom fra Gud allikevel, men fra den ytre moralske standarden som bestemmer hva Han skal

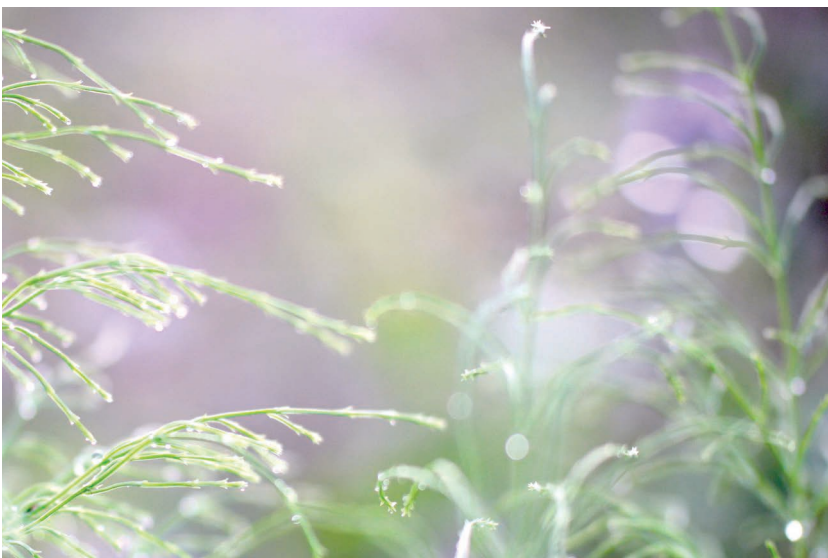
befale. Velger vi det andre, synes det å følge at de moralske kjensgjerningene kunne ha vært radikalt annerledes enn de er, siden de kun har sin basis i Guds vilkårlige befalinger, som tilsynelatende kunne ha vært annerledes. Gud kunne for eksempel ha befalt oss om å torturere spedbarn, og om han bare hadde gjort det, ville det vært moralsk prisverdig å torturere spedbarn. Men det er absurd.

Eutyfron-dilemmaet hviler på en falsk forutsetning. Den falske forutsetningen er at hvis

moralske fakta har sitt grunnlag i Gud i det hele tatt, da må de ha sitt grunnlag ene og alene i Hans moralske befalinger – at Gud «skaper» eller «befaler» moralske fakta på samme måte som Han skaper trær, steiner og mennesker og befaler at de skal ha slike og slike egenskaper. Men det trenger ikke å stemme, for noen fakta har sitt grunnlag i Gud uten å ha sitt grunnlag i Guds befalinger eller skaperhandlinger. Fakta om Gud Selv er det mest åpenbare (og trolig det eneste) eksempelet.

Guds allmakt har utvilsomt sitt grunnlag i Gud, men det har ikke sitt grunnlag i Hans befalinger eller skaperhandlinger. Gud har ikke gjort Seg Selv allmechtig; Han bare er allmechtig, evig og nødvendig. Et annet eksempel kan være fakta om logikk og matematikk, som det er naturlig å tenke på som tanker i Guds sinn (og dermed som et spesialtilfelle av fakta om Gud).

Men med dette in mente, hvorfor ikke påstå at moralske fakta er mer som matematiske eller logiske fakta enn de er som fakta om steiner og trær, at de har sitt grunnlag i Guds natur, ikke i Hans befalinger? (Denne manøveren virker forresten troverdig uavhengig av om man tror på Gud eller GME. Også mange ikketroende filosofer mener at moralske fakta er nødvendig sanne og vitelige a priori – noe de har til felles med matematiske fakta, men ikke med fakta om den konkrete, fysiske verden.) I motsetning til Guds befalinger, kunne ikke Guds natur vært annerledes: Gud kunne ha valgt å ikke befale Abraham om å ofre Isak, men

Han kunne ikke ha unngått å være allvitende, allmektig, og så videre. Hadde Han manglet disse egenskapene, ville Han ikke vært Gud i det hele tatt. Slik unngår vi begge av Eutyfron-dilemmaets fallgrøper, og avslører det dermed som et falskt dilemma. Kontra dilemmaets første horn har moralen ikke sitt grunnlag i noe utenfor Gud, men i Guds natur; og kontra det andre hornet, medfører dette ikke at de moralske kjensgjerningene kunne ha vært annerledes, siden Guds natur ikke kunne ha vært annerledes.

Subjektivitetsanklagen. Ideen her er at GME mislykkes i ett av sine tilsynelatende mål, nemlig å gi oss en teori som gjør moralen objektiv. Gud er tross alt i en eller annen forstand et subjekt – en som tenker, handler, og så videre. Hvis moralske fakta har sitt grunnlag i Gud, har de derfor sitt grunnlag i et subjekt – de er subjektive, ikke objektive. Men dette argumentet hviler på et syn på subjektivitet som er litt for enkelt. Det at et faktum har sitt grunnlag i et subjekt, medfører ikke nød-

vendigvis at det er subjektivt. Et bord vil på én måte har sitt grunnlag i et subjekt, nemlig snekkeren som snekret det, og sågar også i tankene – de subjektive tilstandene – til et subjekt, nemlig snekkerens planer om å bygge bordet. Men dette gjør ikke bordet til en subjektiv størrelse.

Og dessuten: Selv hvis vi går med på at GME ikke sikrer en objektiv moral, er det slett ikke tydelig at dette er et alvorlig problem. Det vi vanligvis egentlig er ute etter når vi prøver å sikre moralsk objektivitet, er moralsk universalitet. Med andre ord, det vi egentlig frykter er ikke at moralske fakta skulle ha sitt grunnlag i et subjekt, men at ingen moralske fakta, selv ikke tilsynelatende selvfølgeligheter som «Det er galt å drepe uskyldige mennesker», skulle være sanne for alle mennesker til alle tider. Men i virkeligheten, og i motsetning til hva våre intuisjoner kanskje forteller oss, er moralsk universalitet skjønt forenelig med moralsk

subjektivitet. (Selv Ottosen gjør denne feilen. I sitatet på begynnelsen av denne teksten definerte han en objektiv moral som «at noe alltid og overalt er forkastelig». Det Ottosen egentlig beskriver her, er altså en universell moral.) Ta, som et «lekeeksempel», en teori som sier at en handling er moralsk påbudt hvis og bare hvis Kong Harald befaler oss å gjøre den. Denne teorien virker subjektivtisk, i og med at den gjør et subjekt (nemlig Kongen) til moralens grunnlag, men den er også sterkt universalistisk – hva enn Kongen befaler er påbudt for alle, overalt. Og GME selv er, om ikke annet, nok et eksempel på hvordan subjektivitet og universalitet kan gå hånd i hånd, i det minste om vi går med på Subjektivitetsanklagen.

– at Gud «skaper» eller «befaler» moralske fakta på samme måte som Han skaper trær ”

Hvem kan skille oss fra Kristi kjærlighet? Nød, angst, forfølgelse, sult, nakenhet, fare eller sverd? Men i alt dette vinner vi mer enn seier ved ham som elsket oss. For jeg er viss på at verken død eller liv, verken engler eller krefter, verken det som nå er eller det som kommer, eller noen makt, verken det som er i det høye eller i det dype, eller noen annen skapning, skal kunne skille oss fra Guds kjærlighet i Kristus Jesus, vår Herre.

Rom 8,35.37-39

Statue av Hellig Olav fra St. Olav domkirke i Oslo

foto: Iselin Halvorsen

SUB TUUM PRAESIDIUM

Under ditt vern tar vi vår tilflukt,
hellige Guds Mor.

Ta nådig imot de bønner vi ber i våre trengsler,
og frels oss fra alle farer.

Du evige Jomfru, velsignet og hellig.

Fra den bysantinske liturgi (300-tallet)

Kopi av Mariastatue fra Hedalen stavkirke

foto: Anja Zawadzka Persvold

**NORGES
UNGE**
KATOLIKKER

WWW.NUK.NO

Scan og les mer
Credimus!